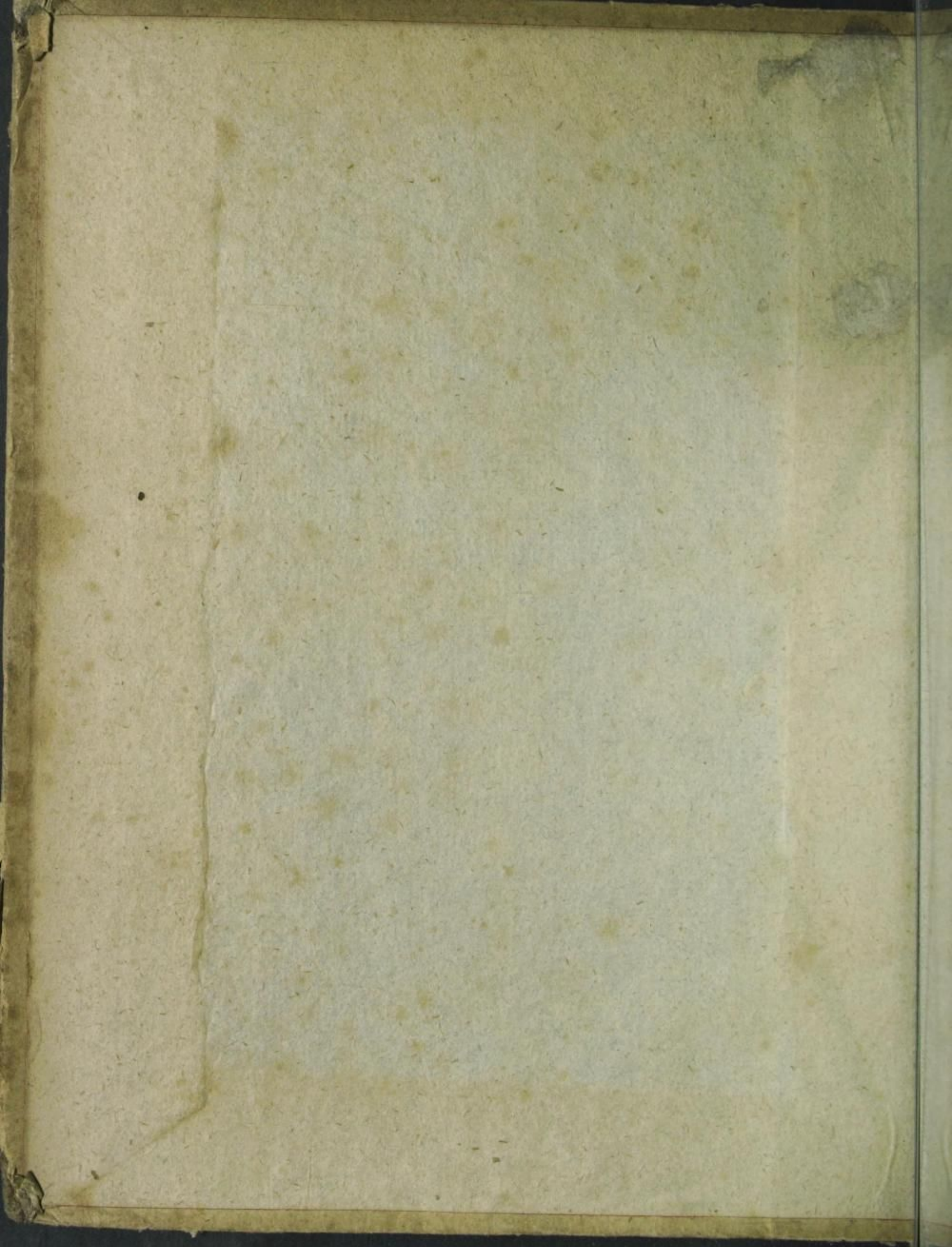

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΡΑΡΙΑΕ

SPECIMEN VIII.

DE

TEMPORIBVS FEBRIVM PROPRIIS

QVO

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

INDVLTV

PANEGYRIN MEDICAM

LIPSIAE D. XIII. DECEMBRIS MDCCXLVIII.

INDICIT

D. IOANNES ERNESTVS
HEBENSTREIT

THERAPIAE P. P. ORDINARIVS, FACVLTATIS MEDICAE DECANVS,
ACADEMIAE DECEMVIR, COLLEGII MAIORIS PRINCIPVM
COLLEGIATVS, LIPSIENSIVM POLIATER.

HERBENSTREIT
D. IOANNES ERNESTVS
PÄNEGYRI MEDICAM
GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE
TEMPORIBVS FEBRIVM PROPRIIS
SPECIMEN VNI
HABITATIONIS THERAPIAE

LIPSIÆ D. XII. DECEMBRIS MDCCLVIII.
INDICT.

Si vllibi, sane in doctrina de Febribus, non reticendae sunt laudes, quas priscae medicinae statores ^{a)} iure postulant, quorum, circa rationes temporum et mutationum, quibus isti morbi addicti sunt, curiosissimas, et acri iudicio institutas obseruationes, nemo recentium est, si sapit, quin magno in honore habendas existimet. Tametsi autem, quod communia morborum tempora attinet, nihil adsit, quod ad febres similiter haud referatur, cum et illae, cuiuscunque durationis fuerint, per suas aetates ferantur, vt, ex quo inuaserunt, aucto calore vitali ^{b)} crescant, subsistant, et si superari se causa morbi passa

A 2

est,

a) 'Ου δὲ διὰ τὸ τοῦ δὲ τὴν τέχνην ὡς ἔκ
εἶσαν ἢ δὲ καλῶς ζητεμένην τὴν ἀρχαίαν
ἀποβαλέσθαι, ἢ μὴ ἔχει περὶ πάντα ἀκρι-
βίην, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, διὰ τὸ ἐγγύς εἶναι
τῇ ἀτρεκέλει, ὅμῃ δύνασθαι ἡκὲν λογισ-
μῷ ἐν πολλῇ ἀγνοσίῃ, θανμάζειν τὰ ἐξευ-
ρημένα, ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξευρηται καὶ ἔκ
ἀπὸ τύχης. HIPPOCRATES, de prisca medicina.

b) 'Η τῇ πυρετῇ γένεσις ἐκτροπὴ τῆς
ἐμφύτης θερμάδας ἐπὶ τὸ πυρῶδες. GALIENUS
Comm. I. in HIPPOCRATES, de morb. acutis.

Non propterea oportet artem pri-
scam, tanquam quae nuspiam fuerit,
nec bene inuenta, contemptui habere,
quandoquidem non circa omnia ac-
curationem habet, sed potius pro-
pterea, quod prope sit, ad exquisitis-
simum, quodque simul peruenire ad
rationem potuerit in tanta ignoran-
tia, admirari inuenta, vtpote quae
bene et recte, nec casu inuenta sint.

Febris generatio conuersio innati
calidi ad igneum.

est, decrescant; ^{c)} Est tamen in febrium decursu singularis quaedam mensura momentorum, quae durationem earum conficiunt, non tantum propterea, quod *communia* ista tempora illis sint, quam in reliquis aegritudinibus esse solent, luctuosiora et in ancipiti magis posita, sed ideo etiam, quod *propria* quaedam habeant, ^{d)} paroxysmos puta, quorum, uti in variis febribus aliter sese aliterque gerunt, morae, intervalla, symptomata, effectus, mutationes subitaneae, hinc, quae pro hisce differentiis discrepat, et prudenter arripi debet, utpote celeriter evanescens, curandi opportunitas, ^{e)} tale quid, sua natura habent, quod a reliquis morborum negotiis toto genere discrepat; Quapropter opus etiam esse videbatur, quo de Temporibus Febrium propriis, seorsim quaedam exponerem. Qui Febrem pulsus cordis et arteriarum auctum esse asserunt, nihil equidem novi afferunt, quod non scriptum sit prius. ^{f)} Nullo certe signo febrem adesse clarius intelligas, quam illo, quod a pulsus mutatione desumitur, cuius aucta celeritas inuasionis momentum clare designat, quod bene nosse, plurimum refert: quamvis enim nec alia desint, quae primordium morbi indicere valeant, argumenta, horror scilicet, hinc aestus, cum nulla facile febris sit, nec continens quidem ipsa, quin a leui horrore,

c) τῶν πυρετῶν τέσσαρες εἰσὶν καιροί, ἕς καὶ χρόνος προσαγορεύομεν, ἐσβολή, αὐξήσις, ἀκμὴ, παρακμὴ. Autor definitionum GALENI.

Febrium quatuor tempora, inuasio, augmentum, status, decrementum.

d) οἱ ἐν μέρει καιροὶ τῆς νόσου. GAL. de tempor. in morbis.

Tempora singularia morbi.

e) χρόνος ἐστὶν ἐν ᾧ καιρὸς καὶ καιρὸς ἐν ᾧ χρόνος ἢ πολὺς. HIPPOCRATES Praecept.

Tempus est, in quo opportunitas, et opportunitas, in qua non multum temporis.

f) πυρετὸς ἐστὶ πλεονασμὸς θερμότητος νοσώδους ἀναφερομένης μετὰ παραλλαγῆς σφυγμῶν ἐπὶ τὸ πυκνότερον καὶ σφοδρότερον. Autor defin. med. GALENI.

Febris est abundantia caloris morbose, auctioris, cum conuersione pulsuum in frequentius et vehementius.

rore, initium capiat; ^g) nihil tamen ad primam morbi huius aetatem designandam pulsus exploratione, vtpote qui, inhorrescente aegroto, nil minus celer est, habetur efficacius. Verum non ita est cum reliquis febrium temporibus, quae communia vocantur, nam certis omnino signis illa haud constant, cum incrementi status ac decrementi, veluti febres vel duratione ^h) vel Typo ⁱ) ac periodo ^k) discrepant, singulares omnino sint rationes, ad vnam legem vix reuocandae. Interea tamen omnibus febribus quaedam communia esse puto signa, quae certiores medentes reddere poterunt, in qua aetate illae, nec intermittentibus quidem exceptis, versentur. In augmento Febres nondum esse tunc intelligas, si illae sibi sint similes, excretis, maxime vrina, nondum mutatis. ^l) Verum vbi vis vitae colluctari cum causa febrili incipit, et contentiose agere, augmentum tunc est in omnibus; ^m) quo in negotio

A 3

tio

g) Μετὰ βραχέως ἄρζεται ῥίγες ἐκ ἀμ-
Φιμερινῶς μόνον ἀλλὰ καὶ ἡμιτρίταιος, καὶ
ἄλλοιτινὲς τῶν συνεχῶν τὰ δ' ἄλλα γνωρίσμα-
τα τότε τῆς θερμασίας ἐστὶ παίδων καὶ πόσον
καὶ ἡ τῶν ἀρτηριῶν κίνησις. GALEN. de
differentiis Febr.

Cum breui inuadunt horrore non
quotidiana tantum sed et hemi-
tritaea, et aliae quaedam continen-
tium: Alia (Februm) signa sunt, ca-
loris quantum et quale et arteriarum
motus.

h) πυρετὸς ἐστὶ χρόνιος καὶ ὀξύς: GAL.
ad Glaucon. Therap. Libro.

Febris est vel tarda vel acuta.

i) Τύπος ἐστὶ χρόνος πάθος ὃ καὶ παρο-
ξυσμοὶ καὶ διάλειμμα τεταγμένον συμβαίνει.
Autor defin. GALEN.

Typus est tempus morbi cui et
paroxysmus et remissio accidit.

k) πυρετὸς ἐκ ἔχων διάλειμμα: Διαλά-
ποντες πυρετοὶ. GALEN. method. med.
Libr. II.

Febris haud habens intermissio-
nem: Intermittentes Febres.

l) Μενόντων ὁμοίως τῷ τε πυρετῷ καὶ
τῶν ὕδρων, ὅπου τῆς ἀναβάσεως ἡ νύκτος ὑπὴρ-
ξατο. GALENVS de Crisibus Libr. I.

Iisdem manentibus febre et vri-
nis, nondum adscensum morbus ex-
orsus est.

m) Ἡ ἀρχὴ τῆς κριτικῆς παροξυσμοῦ:
Ἡ ἀρχὴ τῆς κριτικῆς κινήματος. GALEN.
de diebus Criticis Libr. I.

Principium exacerbationis criticae.
Principium critici motus.

Σάλος ὁ προηγούμενος τῆς λύσεως. GAL. ib.

Tumultus praecedens solutionem.

tio, cum aequa vi penes omnes, ob virium diuersitatem, natura haud progrediatur, aequales etiam temporum morae, quae interea, dum *status* ingruit, absoluuntur, definiri nequeunt. ⁿ⁾ Ad summum iuissè febrem, superatos esse scopulos, et victicem exiussè hoc certamine naturam, docent, symptomatum, quae durante incremento circa tempora critica ^{o)} acerbiora erant, ^{p)} remissior status, hinc humorum purgandorum libera fluxio, quam coctionem appellant. ^{q)} Abhinc, quod in febre reliquum est, mitioribus motibus, durante decremento, perficitur, vt sensim illa soluatur ^{r)} in qua successione non tam ad temporum absolutos numeros, quam ad vires aegroti respiciendum est.

Non autem tantum illa tempora, quae omnium morborum sunt, transigit, sed etiam aliquam propriam, sibi que vnice relictam temporis rationem Febris habet, quod *παροξυντικὸν* ^{s)} appellatur. Quamuis enim alii etiam morbi exacer-
bentur

n) Διαγνώσκει, πότερον ἄρρωτος ἢ ὑγιήτος εἶναι ἢ δύναμις τῆ κάμνοντος, ἐν πόσῳ τε τῶν ἡμερῶν ἢ πέσις εἶσθαι τῆ νοσήματος. GALEN. In HIPPOCR. de diaeta acut. Librum. Comm. 2.

Cognoscendum ex eo, vtrum debilis vel fortis vis vitae penes aegrotum fuerit, intra quot dies futura sit morbi coctio.

o) τὰ συμπτώματα μοχθηρὰ μέζοντα δύναμιν ἔχει ἐν κρίσεσιν ἡμέραις φαινόμενα. GALENVS Comment. 4. in HIPPOCR. Libr. de diaeta acutorum.

Symptomata laboriosa maiorem vim exercent, in diebus criticis comparentia.

p) Νύξας ἀταραξίῃ μῆκος σημαίνει νόσος. HIPPOCR. Praecept.

Morbi perseuerantia in symptomatibus, summum significat morbi.

q) Ἀκμῆς καὶ πέψεως γνωρίσματα δι' ὕρων, ἢ πτυσμῶν ἢ ἀποσημάτων. GAL. ad Glaucon. Therap. Libro.

Summi status et coctionis signa ex vrinis, sputo, et iis quae abscedunt.

Ἀκριβὴς δὲ πέσις ἐν ταῖς ἀκμαῖς γίνεται. GALENVS περὶ κρίσεων γ.

Exquisita coctio in summis morborum statibus fit.

r) κρίσις δὲ ἀπόλυσις τῆς νόσου. HIPPOCR. Praecept.

Crisis autem solutio morbi.

s) Παροξυντικὸς καιρὸς. GAL. Method. Med.

Tempus exacerbationis.

bentur, vt a statu dolorum aliarumque sensuum tristium acri ac luctuoso, ad tranquillitatis aliquam fruitionem delabantur, iterumque per vices affligantur aegroti; ^{t)}) attamen, cum ad paroxysmi indolem, praeter sensum mali reuertentem, ordo requiratur, quilibet intelligit, qui fiat, quod τὸ παροξύνεσθαι καὶ τυπῆσθαι ad tempora Februm propria referatur. Est enim in isto cordis motu se sensim augente, iterumque remittente, non tantum ad dies et horas determinata conditio, sed etiam illud tempus, quod paroxysmum describit, in sua subdivisa tempora denuo abit, ^{u)}) in quibus singulis, variis moliminibus, natura causam morbificam excutere, et versus organa, criseos causa, dirigere allaborat: Duplici autem sensu febres exacerbari dicuntur, aut enim paroxysmus pro illa mutatione, qua

t) Ἑτερορροπείες οἱ κείμενοι. HIPPOCRATES. Prognost.

u) Πρῶτος χρόνος ἐστὶ τῆς ὅλης περιόδου καθ' ἣν ἐψύχθη τὸ σῶμα σὺν ταῖς τῶν σφυγμῶν μεταβολαῖς ἥτοι ἐξ ὑγείας ἢ ἐκ διαλείμματος ἕως τῆς ἀφικνόμενης: Ἑτέρος δ' ἐπὶ τῷ δευτέρῳ ὁ τῆς ἕως τὰ ἐναντία μεταβολῆς τῶν δὲ σφυγμῶν καὶ τῆς θερμασίας ἄχρι περ ἂν ὁμαλῶς γένηται θερμὸς ὁ σύμπερ ὅγκος τῆς σώματος; ἢ τ' ἐπ' αὐτῷ τρίτος, ἀνακαταστάσις μὲν ἐστὶ τῆς θερμασίας ἀναλογον δ' αὐτῇ καὶ τῶν σφυγμῶν ἐπιδιδόντων ἕως μέγεθος καὶ τάχος καὶ πυκνότης: Τετάρτη δὲ κατάστασις ἐπὶ ταῖς ἐρημέναις τρισὶν ὁράται, τῶν ἐρημένων πάντων ἴσον ἑαυτοῖς φυλαττόντων τὸ μέγεθος, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν αἰσθησιν; ἢ τ' ἐντεῦθεν ἄλλος πέμπτος, ὅταν ἤδη μὲν ἐλάττων ἢ θερμασία γένηται σαφῶς, ἀτμὸς δὲ ἐκκρίνηται διὰ τῆς δερματός, ὁ σφυγμὸς δὲ ἐπὶ τὴν κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται κατάστασις, ἐν τῷ τῷ χρόνῳ καὶ ἰσῶς τοῖς πλείοσι γίνεται καὶ μετὰ τῷτον ὁ τῆς διαλείμματος ἀφικνέται χρόνος. GALEN. de Propriis Morb. Temp.

Aegri in hunc aliumue statum per vices proiecti.

Primum tempus totius periodi, illud est, secundum quod friguit corpus, cum pulsuum mutationibus, siue ex sanitate, siue post intermissionem id factum sit. Aliud tempus, post hoc, alterum, conuersionis pulsuum et caloris in diuersum statum, donec aequaliter incaluerit volumen corporis; abhinc, post hoc, tertium, quando calor augetur pariter pulsibus elatis ad magnitudinem, celeritatem et frequentiam. Quarta constitutio post dictas tres conspicitur in eo posita esse, quod dicta omnia aequalem sibi ipsis seruent magnitudinem, quantum ad nostram perceptionem; Abinde aliud quintum tempus, quando iam remissior calor manifeste factus est, vapor excernitur per cutem, et pulsus ad naturalem constitutionem redit, in hoc tempore et sudor plurimis fit, et deinde intermissionis succedit tempus.

qua per sensum frigoris ad perceptionem caloris aeger transit, accipitur, aut, etiamsi frigoris hinc caloris nulla sit vicissitudo, quin etiam, insidiosè omnino, remissior sit aestus, ^{x)} pro noua symptomatum haud solemni apparitione ^{y)} paroxysmus capitur, qui licet semper sit vehementior et dubius magis, nisi cum horrore ingruat, attamen, ex voluntate naturae, crisin procurare non minus intendit. Hoc duplici paroxysmi significatu nulla erit Febris, quin exacerbetur interea, dum per suas aetates decurrit, ea quidem ratione, vt tamdiu oporteat insultus manere acerbos, donec causa cedat, qua vacillante, illi sensim mitescunt. ^{z)}

Sine remissione caloris, ex quo cum horrore inuasunt, ^{a)} ad complementum aetatis suae, quae septimum diem ^{b)} haud excedit, grassantur continentes, nec illo quidem modo, quo

x) Μη πιστεύειν τῇ ἀνέσει τῶν πυρετῶν. HIPPOCRATES de Diet. acutorum: addit GALENUS. ὅταν μετὰ συμπτωμάτων καὶ σημάτων μοχθηρῶν γίνονται: In Comm. 4.

y) Παροξυσμοί, ὅταν ἐσβάλλει ἅμα νεωτέρους τισι συμπτώμασι, ἐν ἐκείνῳ τῷ παροξυσμῷ γενέσθαι τὴν κρίσιν ἀναγκαῖον, ὅποια τις ἔσται, ταῦτέστι ἢ δι' αἱμορραγίας ἢ ἐμέτων ἢ ἰδρώτων ἢ τινὸς ἄλλου, GALENUS de Crisibus Libr. 3.

z) Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐσβολῆς παροξυσμὸς ἄχρι τῆς ἀκμῆς ἐν πολλῷ χρόνῳ παραγίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀπὸ τῆς ἀκμῆς κατὰ βραχὺ μειῖται, GALENUS περὶ τῶν ἐν ταῖς νόσοις καιρῶν.

a) Φρικώδεις πυρετοὶ συνεχέες ὀξείας. GALENUS de differ. Febr. Libr. 2.

b) Τῶν συνεχῶν πυρετῶν ἡ ἀκμὴ τῆ νοσήματος ἢ πορρωτέρω τῆς ἐβδόμης ἔσεται μέλλει ἢν ἔσιν ἡ δύναμις ἰσχυρὰ καὶ τὰ τῆς ἡλικίας ὁμολογᾷ, ὅσοις δὲ πορρωτέρω τῆς ἐβδόμης ἡ ἀκμὴ τῆ ὅλης νοσήματος, τὰ τῆς δυνάμεως ἐκ ἑυρώτα. GALENUS, ad Glauconem Therap. Lib. 1.

Non fidendum remissioni Februum.

Si cum symptomatibus et signis luctuosus fiat.

Paroxysmus, quando Febris inuadit cum nouis quibusdam symptomatis: In hoc paroxysmo fieri aliquam crisin necesse est quaecunque sit, siue per haemorrhagias siue per vomitus siue sudores aut alio modo.

A prima (Febris) inuasionem, ad eius summum statum, diu eodem modo Paroxysmus celebratur; ast a summo statu sensim ille imminuitur.

Cum horribus inuadunt continentes acutae.

Continentium Februum summus status non ultra septimum diem futurus est, si virtus robusta est, et aetas consentit, quibus autem ultra septem dies summa est totius morbi, virtus haud est bene valens.

quo reliquae febres, de calore interdum remittunt, sed homotoniae semper manent, donec, quocunque demum euentu, solvantur. ^{c)} Haud paucae ex illis, septimo die priores, cedunt ^{d)} sed raro salubriter, tunc maxime, si inflammatoriae sint ^{e)} et ita comparatae, vt earum ferociam superare vires vitae superstites haud possint; ^{f)} quapropter etiam illas, ob celeritatem exitus, peracutas appellare solemus. ^{g)}

Mitius cum aegrotantibus agunt Continuae, quibus datum est, vt permittant, aliqua remissione aestus facta, interquiescentibus simul symptomatis, ad nouum conflictum naturam reuerti. ^{h)} Repetunt insultus febriles, inhorrescente aegri

c) συνεχής ἐστὶν οἷσιν ἀρχόμενος ἀνδρῶν καὶ ἀκμᾶζῃ. GAL. de Crisibus Libr. I. Μηδεμίαν αἰδητὴν ἑτέραν παροξυσμῷ λαβῶν ἁσβυλὴν. GALENVS ibid.

d) οἱ δὲ κακοηθέστατοι καὶ ἐπὶ σημεῖων δεινотάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτάνουσιν ἢ πρόθεν. HIPPOCR. Progn.

e) φλεγματώδης συνεχής: GALENVS de differentiis Febrivm Libr. I. Καύσος ἐστὶν ὁ μετὰ πυρώσεως πολλῆς γινόμενος ἀναστολὴν μηδεμίαν τῷ σώματι παρέχων.

f) Ἐν τελείῳ κρατῆτι ἡ φύσις, τὴν ἀρχὴν, ἢ ὅ ἐγχωρεῖ κρίνειν ἢ ὅλως ἀντέχειν καὶ βραχὺ, διανίσταται μὲν ὥς εἰς μάχην, ἡττᾶται δὲ ἐνθὺς, αἰτία ταύτης τῆς ἀκαίρου ἐπαναστάσεως ἡ βία τῆ νοσήματος ἐρεττικῆς ἢ τις ἕσα καὶ ὀξύς. GAL. περὶ κρίσεων.

g) Κατοξὺ πάθος ἐστὶ τὸ δυνάμει μᾶλλον καὶ χαλεπότερον τῷ ὀξέος, τῷ πλείονι κρινόμενον ἐν ἡμέραις ἑπτὰ, διὰ τῷτο καὶ ὀξύτατον προσαγορεύειν ἠώθεν.

h) Σύνοχος ἐστὶν ὁ μὴ διαλείπων μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας ἀνέσεις δὲ καὶ ἐνδόματα καὶ παροξυσμὸς ἐπιφέρων.

Continens est, si quibus, a quo incipit, statim viget et augetur. Nullam sensibilem aliam paroxysmum suscipiens inuasionem.

Ferocissimae et cum signis atrocissimis factae febres, quarta die aut ante occidunt.

Inflammatoria continens.

Causos est, cum aestu magno fiens, remissionem nullam corpori imperiens.

Si absolute subacta fuerit natura ab initio, eo non peruenit vt iudicetur, nec vt omnino resistat nisi parum; Exsurgit equidem veluti ad luctum, subigitur autem statim: Causa huius intempestivae colluctationis est vis morbi, exstimulans scilicet et acris.

Peracutus affectus est, impetu maior et acrior acuto, vt plurimum iudicandus diebus septem, propterea etiam acutissimum appellare mos est.

Continua est Febris non intermittens nec nocte nec die, remissiones autem et mitigata tempora et paroxysmos habens.

B

aegri corpore, et illud paroxyfmi tempus est breuiffimum; ⁱ⁾ Aliquando, quod peius, cum fummae debilitatis fenfu, ipfaque Lipothymia, ^{k)} inuadunt, quod vbi factum eft, paroxyfmi inter fummas anxietates transigitur, ^{l)} tunc maxime, fi infarctus fanguinis, et abhinc orta inflammatio tandemque putredo, ^{m)} febrem excitauit, aut febris fit cum fluxu magno humorum coniuncta. ⁿ⁾ Duplici adeoque intuitu febres continuas infpici oportet; aut enim *sunt vnus veluti paroxyfmi* ab inuafione, ad crifin vfque morbike lyfin perdurans, qui triplici modo decurrit, vt repetiti motus ad finem vfque aequales maneant, fitque febris *homotona*, vt iidem, quam prius erant, fiant acerbiores, fitque febris *anabatica*, *acmaftica*, *epacmaftica*, vt etiam fenfim illi mitefcant, fitque febris *paracmaftica*; ^{o)} aut *fmula totius febris exacerbatio* fingulare

i) τῶν ἐν μέρει καιρῶν τῇ τάχει πρῶτος ὁ περιφύξεως: GALEN. de totius Morbi temporibus.

Partialium (paroxyfmi) temporum breuiffimum, horror.

k) καυσώδει δὲ καὶ κακώδει πυρετῷ, ὅσοι διὰ μέγεθος φλεγμονῆς, ἢ ἥπατος ἢ κοιλίας ἢ στομάχου πυρέσσουσιν, λεπτοθυμῶσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν παροξυσμῶν: GALEN. τῶν πρὸς Γλάυκωνα Ἱεραπ. α.

In Causode et maligna febre, quotquot ob magnitudinem inflammationis vel hepatis vel ventris vel ventriculi laborant, animo delinquant iuxta principia paroxyfmi.

l) Ἀσώδει πυρετοὶ ἐν οἷς οἱ κάμνοντες ἀσπῶνται καὶ ἀνδῶς ἔχουσιν: GALEN. Comment. 4. in HIPPOCR. de diaera acutorum.

Asodeae Febres, in quibus aegrotantes anguntur et inquiete sese habent.

m) Ὁ φλεγματικός, ὅταν τὸ αἷμα σφηνωθῇ ἐν τῷ ρευματιζέοντι χωρίῳ διασπῇ: GALENVS de Crifibus Libr. 1.

Inflammatoria, quando fanguis incuneatus in partibus rheumate affectis computrefcit.

Ὁξύς πυρετός, σηπομένης τινὸς χυμῶν ἢ μορίῳ φλεγμαίνοντος. GALENVS de Crifibus Libr. 2.

Acuta febris, humore quodam aut parte inflammata putrescente.

n) ροώδει πυρετός. Definit. Med. ap. GALENVN.

Febris cum fluxionibus.

o) τῶν συνόχων ὁ σύμπαρ χρόνος ἔς παροξυσμὸς ἐστὶν ἥτοι διὰ παντὸς ὁμότονος ἢ ἀντανοόμενος ἢ μειψόμενος, ἄχρι κρίσεως. GALEN. de differentia Febr. Libr. 2.

Continuarum omne tempus vnus est paroxyfmi, aut vbique aequalis, aut auctior aut debilior vsque ad crifin,

Kol

singulare tempus habet. Quamuis enim in sinceram apyrexiam illae nunquam desinant, sed in remissione etiam earum statu calor modestus adfit, ut sudores per illa, quibus resipiscunt, intervalla lucida, continuent; ^{p)} est tamen inter utramque exacerbationem, si bene cedit negotium, a symptomatis acrioribus quies, quae nisi fuerit, metuendum valde, ne aeger pereat. ^{q)} Eo autem benignior censenda est febris, quo maius et luculentum illud est remissionis tempus, ut, licet calor haud penitus extinguatur, haud tamen plus una vice per *νυχθήμερον* exacerbatio recurat, uti quotidianae continuae in moribus habent, ^{r)} quae propterea illis continuis, quorum tempus paroxysmicum per diem aliquoties redit, omnino sunt mitiores.

Februm continuarum, quarum diuersas species ac vniuersam pathologiam enarrare, nostrum nunc non est, dispar habetur duratio. Celerrime per suas aetates decurrunt, *ephemerae*, et illud, cuius gratia commouentur, naturae opus,

B 2

intra

Καὶ τινὲς ὀνόματα τοῖς μὲν πρώτοις ὁμοτόνως τε καὶ ἀκμαστικὰς τοῖς δὲ δευτέροις ἀναβατικὰς τε καὶ παρακμαστικὰς ἔθεντο. GALENVS ibid.

p) Οὐδὲ πάλυσι τὰς παρακμὰς τῶν πυρετῶν οἱ ἰδρωῖτες ὥσπερ ἐν τριταίοις καὶ τεταρταίοις, ὅθεν ἔδ' ἡς ἀπυρεξίαν ἔρχονται σαφῆ. GALENVS ad Glaucon. Therap. Libr. I.

q) οἱ μὲν γὰρ περιεσόμενοι ἔυπνοι τε καὶ ἀνώδυνοι εἰσὶν καὶ κοιμῶνται τὰς νύκτας τότε ἄλλα σημεῖα ἔχουσιν ἀσφαλέστατα, οἱ δὲ ἀπολλύμενοι δύσπνοοι γίνονται ἀλλοφάσσοντες ἀγρυπνέοντες τότε ἄλλα σημεῖα κἀκιστα ἔχοντες. HIPPOCRATES Progn.

r) Καθ' ἑκάστην ἡμέραν παροξυνόμενος ἡς ἀπυρεξίαν δὲ μὴ παύόμενος ἀμφιμερινὸς συνένοχος: GALEN. de Febr. differentiis Libr. 2.

Et quidam, nomina illis, homotonis his autem paracmasticis imposuerunt.

Non quiescunt decrefcentibus paroxysmis harum febrium sudores, ut in tertianis et quartanis, unde nec in apyrexiam veniunt manifestam.

Quibus conualescendum est ex morbo, respiratione sunt libera et dolore vacui, et dormiunt nocte et alia signa habent facillima, ast quibus pereundum, difficulter respirant, desipiunt, vigilant, et alia signa pessima habent.

Quotidie exacerbata, in apyrexiam haud quiescens, quotidiana continua.

intra diei noctisque spatium, absoluunt. ^{s)} Licet autem vnus idemque continuus sint paroxysmus, ^{t)} esse tamen horaria interualla haud desinunt, et caloris subitaneae quaedam permutationes. Post paucas horas iam ad summum deuenitur; ^{u)} succedunt crises eo celerius, quo minores causae ^{x)} fuerint, quas febris facile excutit, veluti, si *purpura urticata*, *Erysipelas*, *diarrhoea*, *vomitus* et alia minuta, laborem soluant. Enimuero videre liceat ephemeris istas exitiales, ipsam, quam Deus auertat, pestem, quae breuiter suam ludit tragoediam, et aegrum ob symptomatum grauitatem ^{y)} subito occidit. ^{z)} Benignas autem ephemeris catarrhales, nemo sane est, quin experiatur frequenter et salubriter, sponte soluendas. ^{a)} Quod si autem causa magis renitens exsuperanda sit, plurium dierum labore

s) Καλῶνται μὲν ἔν παντὶς ἐφήμεροι οἱ τοιαῦτοι πυρετοὶ, διότι, λύεσθαι πεφύκασιν ὥσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἡμέρα μίᾳ συναριθμημένης αὐτῇ δηλονότι καὶ τῆς νυκτός. GALEN. Method. medendi Libr. 10.

t) Πυρετοὶ ὧν ἅς ὁ παροξυσμὸς ἡμέρα μίᾳ περιγρῶμενος. GALENVS Therap. method.

u) Οὐτε ὁ λεγόμενος σύννοχος πυρετὸς ἐνθὺς ἀπὸ τῆς ἀκμῆς ποτὲ ἐσέβαλεν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πρώτης προσβολῆς ἄχρι τῆς τελευτῆς ἀκμῆς ὥραις ἦτοι τέταρσι ἢ τρισὶν ἀφικνῶται τῆς ἀλάχιστον. GALEN. de Temporibus in morbis.

x) Διὰ τὴν σμικρότητα τῆς αἰτίας μονήμερος γίνεσθαι. GALEN. Method. medendi Libro 10.

y) Ἀδυναμία δεινὴ, τρόμοι, ἀψυχία, ἀσφυξία, σκοτοδίνη, δυσθυμία: GALENVS de Peste agens περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας Libro.

z) Τὸ μέγας ὀλέθριον ἐν τάχει ἀπόλλυται. GALENVS de Crisibus Libr. 1.

a) Ὑπὸ αὐτοματισμοῦ λύεται τὰ μικρά. HIPPOCRATES de Diaet. acut.

Vocantur omnes diariae febres illae, quae, quantum illas attinet, solui possunt vna die, simul adnuerata nocte.

Febres, quarum vnicus paroxysmus vna die circumscribitur.

Neque dicta synochus statim a summo sui statu inceptit, sed a prima inuasionē vsque ad absolutissimum incrementum, horis quatuor aut tribus ad minimum, peruenit.

Ob breuitatem causae, diaria fit.

Debilitas atrox, tremor, animi deliquium, pulsus imperceptibilitas, vertigo, mentis impotentia.

Quod summe perniciosum, statim occidit.

Sponte soluuntur minima.

labore opus est, fiuntque febres polyemerae, ^{b)} natura breui apparatu, ^{c)} et breui faciliq[ue] motu ^{d)} ad profligandam causam febrilem, vtente. Proinde etiam sponte liquet, dierum numerum in febribus augeri, prouti illae in resistentes magis nodos impingunt, quapropter, licet dies statos, variis continuarum speciebus, antiquitas scripsit, ^{e)} sapientius tamen GALENVS ^{f)} durationem earum secundum mobilitatem aut renitentiam causarum aestimat; Negandum enim non est, Hippocratis discipulos in exigendis dierum, quibus crisin fieri oporteat, rationibus, paulo fuisse seueriores, veluti, si quando *de temporibus morborum criticis scribendi*, opportunitas est, exponam. Omnes sane continuarum febrium dies sunt critici, ^{g)} illi tamen magis, qui radicitus causam euellunt, id quod diei da-

B 3

tum

b) Ἐπὶ ταῖς ἰσχυραῖς τεχνώσεσιν, ἀναγκαῖον ἐστὶ πολυήμερον γίνεσθαι τὸν παροξυσμὸν. GALENVS Therap. μεθ. 2.

c) Κατὰ τὰς βραχέας παρασκευὰς ἡ φύσις ἐξορμᾷ πρὸς τὴν διὰ κενώσεως κρίσιν. GALEN. ad Glaucon. Therap. Lib. 1.

d) Οἱ ἐπιθέτατοι τῶν πυρετῶν (συνοχῶν) καὶ ἐπὶ σημείων ἀγαθῶν βεβηκότες τεταρταῖοι πύουσι ἢ πρόθεν. Loquitur de Ephem. pl. dierum HIPPOCR. Progn.

e) Ἡ πρώτη ἔφοδος τεταρταία τελευτᾷ, ἡ δὲ δευτέρα ἕως τὴν ἐβδομήνην περιάγεται ἡ δὲ τρίτη ἕως τὴν ἐνδεκάτην ἡ δὲ τετάρτη ἕως τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην ἡ δὲ πέμπτη ἕως τὴν ἑπτακαίδεκάτην ἡ δὲ ἕκτη ἕως τὴν εἰκοτὴν. HIPPOCR. Progn. 1.

f) Ἄρρωστος εἰ μὲν μέγα τὸ νόσημα καὶ ταχέως εἴη κινέμενον, ἐνδεκαταῖος μᾶλλον ἢ τεσσαρεσκαίδεκαταῖος κριθήσεται: Μικροτέρῳ δὲ ὄντος ἢ μὴ πάνυ ταχέως κινούμενῳ τεσσαρεσκαίδεκαταῖος ἢ ἐνδεκαταῖος. GALEN. de Crisibus Libr. 3.

g) Αἱ κρίσεις γίνονται μὲν ἐν πάσαις ἡμέραις ἀλλ' ἔχ' ὁμοίως πιστῶς. GALEN. de diebus Criticis Libr. 3.

Ob fortiores infarctus oportet plurimum dierum fieri paroxysmum.

Breui praeparatione natura impetum facit ad euacuationis crisin.

Benigniores febrium continuarum et bonis signis innixae ad quartum diem vel ante quiescunt.

Prima finiendi ratio est quatri-duana, altera ad septiduum educitur, tertia ad vndecimum, quarta ad decimum quartum, quinta ad decimum septimum, sexta ad vigesimum.

Aeger, si magnus morbus est, et celeriter commotus, vndecimo magis, quam decimo quarto iudicabitur: Minore existente (morbo) nec omnino celeriter commoto, magis decimo quarto, quam vndecimo.

Crises fiunt quidem in omnibus diebus sed non aequaliter fideles.

tum est, cum quo et exquisita crisis et euphoria aegri coincidunt, ut pote qui, quotusquisque sit, summus in Febre esse recte dicitur, siquidem etiam ultra vigesimum aliquando, eiusmodi continuae excurrere solent. ^{h)} Cum autem continuae typum suum feruent, et quodammodo quiescant, fit etiam, quo, uti id ex Typi febrilis natura consequitur, inuasionis tempora ita sese gerant, ut vel horas mutant, quod praestantius, et breuitatem indicat, vel iisdem tenaciter insistant, quod diuturnioris morae indicium est. ⁱ⁾ Ad nauseam sane, vespertinae inuasionis et nocturnae exacerbationis tempus feruant, febres marasmodeae vel hecticae, et eo diutius aegrum dubia salutis fiducia detinent, quo minus, se adesse, per luculenta indicia significant. ^{k)} Lucida sunt illarum febrium interualla, quae permittunt aegris, ad statum sanitati similem reuerti, omnium scilicet, quae cum horrore vel frigore inuadunt,

h) Λήψανον τῆς νόσου μέχρι τεσσαρακο-
της ἡμέρας ἐκτεταμένον. GAL. ἡς Ἱπποκρ.
πρόγν. ὑπόμν. α.

i) "Οἱ σύννοχοι ἰδίως ὀνομαζόμενοι ἢ
ἐπὶ γινώσκῃ καὶ προλαμβάνουσιν αὐτὴν τῆς συνήθους
ῥάως καὶ σφοδρότερος γένοιτο πολλῶν καὶ διὰ
τρίτης ἀπαντῶν, ἐν τάχει κριθήσεται δη-
λῶσι, ἢ ὀργῶς κινῶντο καὶ τὴν αὐτὴν ῥᾶν
ἐσβάλλουσιν ἐφ' ἑκάστη δὲ γίγνεται ἡμέρα,
μετὰ πλείονα χρόνον ἔσεται σημαίνει τὴν
κρίσιν: GALEN. de Crisibus Libr. 3.

k) Ἀλαμπέες πυρετοὶ: ARETAEVS.
Λανθάνει μαρασμώδης πυρετός: GALEN.
tamen de Febrium differentia Libro:
eius signa docet:

Δι' ἡμέρας καὶ νύκτωρ βραχυχρόνια τὰ μέρη
τῆς παροξυσμῆς καὶ μετὰ νότιδος τινος ἢ ἀτ-
μώδους διαπνοῆς; εὐκρατον ἀπτομένοις τὸ
σῶμα, τὰ δὲ κατὰ τὰς ἀρτηρίας σημεῖα, τὸ
τάχος καὶ ἡ πυκνότης τῆς κινήσεως: GAL.
de differentiis Febrium.

Reliquiae morbi usque ad quadra-
gesimum diem protensae.

Continuae proprie sic dictae, si au-
gentur et anticipant semper consue-
tam horam, et vehementiores fiunt,
et tertianae in morem recurrunt, se
subito iudicatum iri, indicant, si au-
tem lente mouentur, et eadem hora
inuadunt et vnaquaque die recur-
runt, adhuc longe abesse crisis, si-
gnificant.

Febres haud elucescentes.
Latet Febris marasmodes.

Paroxysmorum vel de die vel nocte
breues partes, eademque cum vapo-
re quodam et halituosa transpiratio-
ne; moderate calens, tactu explora-
tis, corpus, et quantum ad signa ex
arteriis, celeritas et frequentia motus
earum.

uadunt, et sudoribus post calores, in tempus omnino vacuum, quod apyrexia dicitur, desinunt; ¹⁾ quas propterea intermittentes appellari fas est. ^{m)} Has prae reliquis periodicas esse dicimus, ⁿ⁾ quandoquidem, ad leges circuli, translatis de hora in horam paroxysmis, ita vertuntur, ut in illud, a quo exordiebantur, diei tempus, exacerbatio recurat; ^{o)} non enim ita semper est, ut tertiana, septies reuersa, extinguatur, sed in longum saepe protenditur. ^{p)} Oportet enim eo usque febrem recurrere, donec euulsa sit penitus causa, propter quam motus iste salubris excitabatur. ^{q)} Si repetitos istos impetus, quibus post absolutam cordis et arteriarum quietem, nouo tentamine facto, principium vitale renitentem morbi causam aggreditur, propius intuemur, nouimus equidem, omnium insultuum primordia a frigore capi, melius tamen ire febres, quae ab illo magno et tremebundo inchoant, quam quae

1) Οἱ μετὰ ῥίγους ἢ φρίκης ἰσχυρᾶς ἀρχόμενοι σὺν ἰδρώτι δὲ πάντως εἰς ἀπυρεξίαν τελευτῶντες. GAL. de Crisibus Lib. 2.

m) Διαλέποντα μὲν ἐστὶ ταῦτα: τριταῖος ἀμφιμερινός, τεταρταῖος, πεμπταῖος. Autor definit GAL.

n) Κατὰ περίοδον τινὰ πυρέττοντες. GALEN. ad Glaucon. Therap. Lib. I.

o) Ἔστιν ὅτε καὶ τρίτον καὶ τέταρτον καὶ πέμπτον δὲ περιέρχεται τὰς νόσους κατὰ τινὰ κύκλον ἐκ τῶν αὐτῶν, ἐπὶ τὰ αὐτὰ διὰ τῆς αὐτῆς τάξεως. GALEN. de temporibus morbi.

p) Ὁ μὲν γὰρ ἀκριβὲς τριταῖος τὸ μακρότατον ἐν ἑπτὰ περίοδοις κρίνεται, τὸν ἕτερον δὲ τὸν ἐκ ἀκριβοῦς οἶδα ποτὲ φθινοπώρῃ μὲν ἀρχόμενον, ἥρως δὲ παύσασθαι. GAL. ad Glaucon. Therap. Lib. I.

q) Διαμενέσης τῆς αἰτίας, αὐθις ἕτερον ἀναγκαῖον ἀνάπτειν καὶ πολλάκις γε χαλεπότερον τῇ πρότερον. GAL. meth. med. Lib. 9.

Febres cum horrore vel frigore magno incipientes cum sudore autem omnino in statum febre vacuum desinentes.

Intermittentia Febrium genera sunt haec: tertiana, quotidiana, quartana, quintana.

Qui per aliquem circuitum febri-
citant.

Fit autem, quo tertia, quarta, vel quinta vice circum ducatur morbus per aliquem circuitum ex iisdem in eadem, eodem ordine.

Exquisita tertiana ad summum septem paroxysmis iudicatur, alteram autem haud exquisitam noui, autumno inchoantem, vere desinentem.

Manente causa, iterum alteram necesse est accendi et saepe difficilior prior.

quae leuiter inhorrescunt, illae enim et citius exsoluuntur, et benigniores ^r) sunt, hae, vti protenduntur, ita ob caloris acerbitem aegrum valde affligunt, illarum breuiores sunt, harum paroxysmi plus temporis absument. ^s) Cum autem prouidentia diuina, quam a morborum negotio excludere velle, vti impium, ita absurdum foret, lege his febribus lata, cauerit, ne liceret illis statim reuerti, vtque concedi oporteat aegroto virium recuperandarum opportunitatem, operae pretium est, quomodo febres, ratione huius interualli, quod intermissio dicitur, ^t) sese gerant, dispicere. Aequalis omnium haud est paroxysmorum distantia, vti in vulgus liquet. Quo plus autem interualli est, eo tardior deprehenditur esse totius operis febrilis exolutio, vt quartanas propterea esse oporteat longiores, breuiores his tertianas et quotidianas. ^u) Est enim interstitium

r) Οἱ μὲν τριταῖοι μετὰ σφόδρῃ τῇ ῥίγῃ ὑπὴρξαντο, τεταρταῖον δ' ἐκ δίδωμεν μετὰ σφόδρῃ ῥίγῃ ἀρχόμενον: GAL. ad Glaucon. Therap. Libr. I.

Ἀμφημερινὸς ἔστω μετὰ ῥίγῃ ἐσβάλλῃ, ἀλλὰ περίψυξις αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ῥίγῃς γίνεσθαι καὶ σαφὴς ἀταξία τε καὶ ἀνωμαλία συνεδρένῃ τοῖς σφυγμοῖς κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν παροξυσμῶν. GALENVS de Crisibus Libr. 2.

s) Παροξυσμὸν ποιησάμενος ὥρων ἢ πληόνων δώδεκα, ὁ χρόνος ἐν τριταῖοις γνησίαις, πολλὰ δὲ ποτὲ μὲν ἑπτὰ πασῶν ὥρων ὁ παροξυσμὸς αὐτοῖς γίνεσθαι: GALENVS de Crisibus Lib. 2.

t) Διάλημμα, ἐπιθὰν ἕς ἀπυρεξίαν ὁ παροξυσμὸς πάυηται. GALENVS de Crisibus Libr. I.

u) Ἐπὶ τοῖς διαλέπῃσιν ὀξύτατος τε αἶμα καὶ ἐπικέστατος ὁ τριταῖος ἐστὶ, μακρότατος δὲ καὶ ἀκίνδυνος, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ τεταρταῖος, ὁ δ' ἀμφημερινὸς ἐκ οἰκίνδυνος. GALENVS τῶν πρὸς Γλαύκωνα θεραπευτικῶν. α.

Tertianae quidem cum magno frigore incipiunt, quartanam autem nescimus cum vehemente frigore inchoare.

Quotidiana neutiquam cum frigore inuadit sed inhorrescentia illis magis quam frigus fit, et manifesta confusio est et inordinatus pulsuum motus, iuxta principium paroxysmorum.

Paroxysmum constituens non plaris est horarum duodecim tempus tertianis genuinis, saepe autem etiam septem integris horis paroxysmus illis fit.

Intermissio, quando in statum febre vacuum paroxysmus quiescit.

Ex intermittentibus celerrima simul et maxime regularis est tertiana, longissima et periculi expers, ex se ipsa, quartana, atque quotidiana periculo haud caret.

terstitium illud, quod duobus paroxysmis medium intercedit, ¹⁾ absolutissima cordis est a labore quies. ²⁾ Vti autem paroxysmi ipsi variant, ita et intermissionum eadem mensura et temperies esse nequit, quin earum duratio et tranquillitas haud leuiter differant. ³⁾ Febris longitudinem fore, subianuunt interuallorum lucidorum mensurae aequales, ⁴⁾ grauitatem, eorum paruitas; ⁵⁾ quo enim maior vtrique paroxysmo intercedit mensura temporis, intra quod status aegri, sanitati sensim similior redditur, eo maior decrementi febrium esse potest fiducia. ⁶⁾ Principium Intermissionis, caloris finis est, quapropter illa, pro paroxysmorum ab hora in horam translatione, diuersum etiam habet inchoandi finiendique terminum. Duplici autem modo inuasiones variant, aut enim, illam qua primum inuadebant, horam, praeuertunt, quod molestum et ominosum est diuturnitatis signum, ⁷⁾ aut primitiua hora serius accedunt

χ) τὸ μεταξὺ διάστημα τῆς ἀρχῆς καὶ τελευτῆς τῶν δύο πυρετῶν. GALEN. de differentiis Febrium Libr. 2.

γ) ὅταν ὁ σφυγμὸς ἐν τῇ κατὰ φύσιν ᾖσιν, ὡς πρὸς ἡμετέραν αἰσθῆσιν, κατατάσσει, τοῦτον δὲ τὸ κάλλιστον διάστημα. GALEN. de temporibus morborum.

ζ) ὁ τῆς διαλείμματος χρόνος ἢ μακρότερος τῆς πρόθεν ἢ βραχύτερος ἢ δυσφορότερος ἢ ευφορότερος. GALENVS de Crisibus Libr. I.

α) ὅταν ἰσάζῃ πῶς μάλιστα τὰ κατὰ τὰς παροξυσμῶν ἀμφοτέρων, ἀκμάζειν δηλοῖ τὴν νόσον. GAL. de Crisibus Libr. I.

β) οἱ μακρὰν μὲν ἔχοντες τὴν ἐπισημασίαν μικρὰν δὲ τὴν ἀνεσίαν οἷος ἀμφημερινός. GALENVS ars medica.

γ) οἱ μικρὰν ἔχοντες ἐπισημασίαν μακρὰν δὲ τὴν ἀνεσίαν οἷον τριταῖοι τε καὶ τεταρταῖοι. GAL. ibid.

δ) παροξυσμοὶ τῆς συνήθους ὥρας προλαμβάνοντες καὶ μακρότεροι καὶ σφοδρότεροι

Interstitium inter principium et finem duarum febrium.

Quando pulsus in naturali, quantum ad nostros sensus, statu est, haec optima intermissio.

Intermissionis tempus aut priore maius est aut breuius, aut intolerabilius aut tolerabilius.

Quando magis aequalia sunt quae intersunt paroxysmis, increscere hoc significat morbum.

Febres magnam habentes caloris durationem et paruam remissionem, vti quotidianae.

Febres paruam habentes caloris durationem, magnam autem remissionem vti tertianae et quartanae.

Paroxysmi consuetas horas praeuertentes, et longiores et vehemen-

C

καὶ

dunt, quod felici augurio equidem fieri antiqui volunt, ast metus semper subest, ne hac ratione noctes insomnes fiant, nisi simul adfit symptomatum mansuetudo. ^e)

Absolutis intermissionum halcyoniis, turbantur iterum omnia, cuius commotionis antesignani, cum varia, dum nox parum tranquilla esse solet. ^f) De istis temporum febrilium mutationibus eo confidentius eloqui possunt medentes, quo frequentiores illae et saepe epidemicae sunt, veluti haec anni tempestas ^g) fidem facere potest.

Quamdiu ordinatis motibus per suas aetates febres procedunt, et paroxysmorum consuetas rationes seruant, ^h) illud naturae opus, quo aegri conualescunt, recte peragi putatur: Enimvero fieri solet saepissime, quo propter vim vitae debilem, causarum febrilium copiam et reluctantiam, deinde propter varias res ab extra irruentes, consuetam legem febres frangant et veluti turbine

καὶ κακοῦθέραι σὺν μεγέθει καὶ πολλοῖς συμπτώμασι. GAL. de Crisibus Lib. I. Προληπτικῶς παροξύνοντες. GALEN. περὶ κρίσεων. β.

e) Dum bona signa, febris optime Libr. I. ita habet:

τῆς μὲν ἡσυχίας ὑπερζήσης τὴν μήκος τε καὶ τὴν μεγέθει, τὴν κατὰ τὸν παροξυσμὸν ἐλαττώσης, καὶ τῆς κακοῦθέραις πρᾶϋνομένης καὶ τῶν ἐπιγινόμενων συμπτωμάτων ἐλαττώων τε καὶ ἀπλετέρων ὄντων, τῆς παρακμῆς εὐφροῦς καὶ μακρᾶς γινόμενης καὶ πάντα εὐλαφίσσης τὰ τῷ παροξυσμῷ συμπτώματα.

f) Ὑπεπτος ὥρα καὶ ἢν ἐσέβαλεν ὁ πυρετός ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν. GALEN. method. med. Libr. 8.

Αἱ νύκτες αἱ πρὸ τῶν παροξυστικῶν ἡμερῶν εὐσφοροὶ γίνονται. GAL. de Typis.

g) Ἐπιδημία νῦν ἐστὶ τετραταίων πυρετῶν. GAL. de Crisibus Libr. 2.

h) Ἐνταῦθες πυρετοὶ quibus opponuntur ἀκατάστατοι HIPPOCR. Epid. Libr. 3.

tiores, et maligniores cum grauibus et multis symptomatis.

Anticipando febrientes.

cedentis exponit. GAL. de Crisibus

Inuasiōne retrogada, grauitate et magnitudine paroxysmi imminuta, malignitate mansuescente, et superuenientibus symptomatis numero paucioribus et simplicioribus, paroxysmi tempore tolerabili et illo, quo paroxysmi decrescunt magno in quo omnia paroxysmi symptomata extinguantur.

Illam probabile est paroxysmi horam fore, in qua Febris prima die febrili inuaserat.

Noctes praecedentes paroxysmi diem, grauitate ferendae.

Epidemica nunc quaedam est quar-tanarum Febrium inuasiō.

quibus opponuntur ἀκατάστατοι HIPPOCR. Epid. Libr. 3.

bine abreptae instabiles ferantur, quas propterea, donec ad re-
ctum aliquem typum peruenerint, relinquendas, nec medica-
mentis tentandas esse, recte monet HIPPOCRATES. ⁱ⁾ Rece-
dunt autem a recto tramite febres haud vno modo. Mox pa-
roxyfimi vagi sunt, et sinceram aliquam apyrexiam, quam certam
et debite longam fore aegri sperant, esse haud sinunt. ^{k)} Mox,
cum euanuisse videntur, breui post, insidiosae reuertuntur inque
hac mutatione, saepe fallaces, ludunt ^{l)} et, tale quid haud
metuentem aegrum, infestant; ^{m)} vt alia non attingam peregri-
na, quae ex natura febrium haud fluunt, symptomata, quan-
doquidem, de illis tantum erroribus, qui circa tempora acci-
dunt, sermo nunc habendus est. Quando autem Febres com-
plicatas minus ordinatis aut anomalis annumerare intendo,
multis parum ordinate scripsisse videbor, ipsamque antiquita-
tem obloquentem habiturus sum; ⁿ⁾ est enim, veluti supra
a me adductum fuit, in eiusmodi inter se mutuo con-
textis morbis, non minus curiosa ad tempus destinatio,
quam

C 2

i) τῆς ἀκαταστάσεως τῶν πυρετῶν ἐξ
ἑως ἂν εἴσιν: HIPPOCRATES. de Diet. acut.

k) πυρετὸς ἄλλοτε ἄλλοιως παροξυνόμε-
νος τὰ πλεῖστα αἰσάντως: HIPPOCRATES. ἐπιδημιῶν γ.
Πεπληνημένος ὁ πυρετὸς. GALEN. περὶ
κρίσεων β.

l) Ἀτακτοὶ πυρετοὶ GAL. τῶν πρὸς γλαύκων καὶ
θεραπευτικῶν. α.

m) Ποτὲ μὲν προλαμβάνει ποτὲ δὲ ἐφύτεραι
αἰσάντως δὲ ἑκάτεροι. GALEN. περὶ τύπων.

n) Διαλείπειν καὶ ἐπιλαμβάνειν πεπληνη-
μένον τρόπον. GAL. περὶ κρίσεων γ. Ἐπι-
παροξύνεσθαι. ib. Libr. 2.

Πυρετοὶ πλανήες: πυρετοὶ πλανήται. ibid.

m) Ἀπροσδοκίως ἐνβάλλειν. GALEN.
περὶ τῆς προγινώσκου.

n) Πολλάκις δὲ διὰ τὴν ἐπιπλοκὴν τῶν
περιόδων ἀγνωσμένην τοῖς ἰατροῖς, αἰσάντως
ἔδοξαν οἱ νοσῶντες παροξύνεσθαι. GALEN.
περὶ διαφορᾶς πυρετῶν, β.

Instabiles febres relinquendae do-
nec sistantur.

Febris aliter aliterque exacerbata
et plerumque inordinate.
Febris secedens a via regia.

Inordinatae febres.

Febres mox anteuertunt, mox post-
ponunt, utroque modo inordinate.

Cessare iterumque erronea ratio-
ne inuadere.

Febres errantes: Febres erraticae.

Praeter expectationem inuadere.

Saepe propter complexum perio-
dorum ignoratum medicis, inordi-
nate visi sunt aegroti exacerbati
fuisse.

quam quae est simplicium. Enimuero, licet motus febriles mixti, pro substrata, quam oppugnant, materia, alii, quam quales sunt, esse nequeant, fitque ex machinae legibus saepe necessarium, duplicari febres, nihilo tamen fecius, cum plurium concursus non tantum vim vitae superet, sed etiam temporis ad naturam febris necessarii, remissionis puta aut intermissionis, momentum intercipiat, obtinere a me haud potui, quin, relatione facta ad simplices, puras atque legitimas, illas illegitimas omnes nominem, quae, cum prius solae essent in homine, fo-
ciam accipiunt aliam, siue eiusdem siue diuersi generis, fe-
brem. °) Dici non potest, quam singulares saepe sint febrium ex
classē intermittētiū, complicationes, et quam confusa proin-
de sint istorum morborum tempora, eo magis, quod, cum de
hora in horam transferantur paroxysmi, oriri abinde oportet
collisiones motuum, saepe ancipites; P) oportet enim
tempus

ο) Ἀπλοὶ δὲ εἰσὶν οἱ μίαν ἐπίτασιν ποιῶ-
μενοι, σύνθετοι δὲ οἱ ἐκ πλείονων ἐπισημασίων
καὶ ἀνεσίων συνεσῶτες: τῶν δὲ συνθέτων
τύπων οἱ μὲν ἐξ ὁμογενῶν συνίστανται, οἱ δὲ
ἐξ ἑτερογενῶν. GALENVS de differen-
tiis Februm.

Ἐπαναδίπλωσις ἀναδίπλωσις, ἐπανάλυσις.
GAL. de temporibus morborum.

ρ) Ἀμφημερινὸς διπλῆς ὁ καὶ ἑκάστην
ἡμέραν δις ἐπισημαίνων ὁμοίως δις τε ἐπανίης.
Δύο δὲ τριταῖοι τυγχάνουσιν, ὅποτε διαφορῶν
ἐπισημασίων καὶ ἑκάστην ἡμέραν ἐπιγιγνομέ-
νων ἑαυτοῖς διὰ τρίτης ἀπαντῶσι. GALEN.
de Typis.

Ἡ τριταῖοι διπλοὶ ἢ δύο τριταῖοι τυγχάνουσιν
ἢ πάλιν δύο καὶ τρεῖς τεταρταῖοι, ἢ ὅταν λό-
γῳ χάριν τριταῖω συμπλοκῇ τεταρταῖος.
GALENVS ibid.

Ὁ τεταρταῖος τοῖς καλεσμένοις πλάνησί τε καὶ
πλανήταις ἐπιγίνεται: GAL. ad Glaucon.
Therap. Libr. I.

Ἀμφημερινοὶ δὲ καὶ τριταῖοι καὶ τέτοιοι τε-

Simplices sunt quae vnā exacer-
bationem faciunt, compositae autem
quae ex pluribus calorum inductio-
nibus remissioribus constant: hae
quidem ex congeneribus compo-
nuntur, illae autem ex disgeneribus.
Duplicatio, reduplicatio, superin-
ductio noui paroxysmi.

Quotidiana duplicata, quae per
vnāquamque diem bis accedit.
Duae autem tertianae fiunt, quando
diuersis accessionibus, singula die
factis, tertia die exacerbatio fiat.

Si tertianae duplicentur aut duae
tertianae fiant, aut iterum duae vel
tres tertianae, aut verbi causa ter-
tiana complicetur quartana.

Tertiana dictis errantibus super-
uenit.

Quotidianae et tertianae, et his
ταρταῖοι

tempus illud deleri, quod reficiendarum virium causa a benefica natura concessum est: ^q) hinc eiusmodi febres non tantum continuas euadunt similes, sed etiam in earum naturam saepe conuertuntur. Pessime tunc cum aegroto agitur, si continuas intermittentibus admiscentur. ^r) Illud enim, quod a GALENO ^s) animaduersum fuit: simul cum tertianis ac quartanis esse solere continuas: nostris his temporibus, hac febrium omnigenarum illuie, obseruatur quam saepissime, eo anticipi magis negotio, si exanthemata adsint, quae calor extorquet, intermittens complicatae horror retropellit. Huc referri debent hemitritaeae febres, quas adeo frequentes obseruare haud licet, quamuis non desint febres continuas, seruantes Typum tertianae. ^t) Illas duplici sensu accepit antiquitas, aut enim

C 3

hemitri-

ταρταίοι καὶ ἀλλήλων οἱ ὁμοειδῆς συμπλέκονται. GALENVS de Crisibus Libr. 2.

^q) Οὗτος ὁ πυρετὸς εἰς ἀπυρεξίαν ἔδελπτε παύεται. Ibid.

Ἐν ταῖς ἐπιπεπλεγμέναις, ὁ μετὰ τὴν ἀκμὴν καιρὸς τενύεται, φθάνει ἡσθάλειν ἐπισήμασις ἑτέρα παροξυσμῷ πρὶν τὴν προτέραν περίοδον ἀκριβῶς πληρωθῆναι. GALEN. de temporibus morbi.

^r) Διαλειπόντων μίξις τοῖς συνεχέσιν. GALEN. περὶ κρίσεων β.

Ὁμογενεὲς πυρετοὶ συνεχέες ἐκάστη τῶν διαλειπόντων, τριταῖω μὲν ἀκριβῶς ὁ ἀκριβὴς καύσος: ὅτε γὰρ ἀκριβὴς καύσος ἅπαντα τ' ἄλλα φυλάττων ἀκριβῶς τριταῖα γνωρίσματα μόνω τῷ μὴ μετὰ ῥίγης ἡσθάλειν μήτ' εἰς ἀπυρεξίαν παύεται διενήνοχεν. GALENVS περὶ κρίσεων.

Συνεχέες atque σύνοχοι, licet vehementer differant, hic vti alibi, vsurpantur promiscue.

^s) Συνεχὴς ὁ πυρετὸς διὰ τρίτης δὲ ὁ παροξυσμὸς. GAL. de diebus Criticis Libr. I.

^t) Γεννᾶται ἀπὸ τριταῖα παρεκταθέντες

quartanae, et inter se aliae congeneres complicantur.

Talis Febris in apyrexiam nunquam quiescit.

In complicatis, quod post paroxysmi summum statum esse debet, tempus angustum fit, accedente inuasione alius paroxysmi priusquam prior periodus perfecte impletur.

Intermittentium miscela cum continuas.

Simul sunt febres continuas cum singula intermittens, cum tertiana simplici causos simplex, nam causos pura omnia seruat curiose cum tertiana signa, hoc solo, quod nec cum frigore repetat, nec in statum febre vacuum exeat, differt.

Continua febris et tertia die paroxysmus.

Hemitritaea gignitur a tertiana

εἰς

hemitritaea degener est tertiana, ita protensa in longum, ut alter paroxysmus alteri veluti manum porrigat ^{u)} vti, qui tertianam indicat, horror repetens docet; aut Febris est continens quaedam valde acris, et ab omni lege aliena, ^{x)} horroribus intercurrentibus et tertianae typum seruantibus, pulsu debili et paruo; quare huncce typum ferinum omniumque periculosissimum esse GALENVS scripsit. ^{y)} Toto denique genere, mutatis simul temporum modis excidunt febres, quod speciali earum doctrinae relinquitur. Enimuero, vti apud PLATONEM est: *omnium, praeter malarum rerum mutationes sunt periculosae.* ^{z)} Temporis, vitae optime instituendae causa, curam recte gessit:

IVVE-

ὅς δὲ συνεγγίζει τῇ συνεχῇ πυρετῇ: GAL. de Typis.

u) Πυρετὸς φρικώδης καὶ παντοίως ἀνώμαλος ἐν τε τοῖς σφυγμοῖς καὶ τῇ καθ' ὅλον τὸ σῶμα θερμασίᾳ, ὡς πολλάκις ἐγγὺς ἀκμῆς ἔχει νομιζόμενος ἢ καὶ τὰ μέσα τῆς ἀναβάσεως ἐπέχειν, αὐτὸς δ' ἐπιγίνεσθαι φρικώδης καὶ τῆς σφίγμης μικροτέρης τε καὶ ἀμυδροτέρης καὶ βραδυτέρης καὶ ἀραιότερης ἔχειν καὶ τὴν θερμασίαν ἀποχωρεῖσαν τῶν ἄκρων; τῆτον ἂν τις ἐκ ἀλόγως ἐλπίσειεν ἡμιτριταῖον εἶσεσθαι, πυρετῶν ἐκ' ἐπιπλεομένων ἀλλήλοις ἀλλὰ δι' ὅλην κεραυνυμένων: GALEN. de Crisibus Libro 2.

x) Κυνδυνώδης ὁ ἡμιτριταῖος: ἄγριος καὶ κυνδυνώδεστος ὅτος ὁ τύπος.

y) Ἐἰς ἕτερόν τι γένος μετέστησιν, ἢ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῶν ἀποβαίνουσι φύσιν, ἢ δὲν γὰρ δὴ πᾶσι θαυμαστὸν, ἐκ τῶν ἀμαρτανόμενων ἢ μηκύνεσθαι μόνον ἢ μεταπίπτειν εἰς ἕτερόν τι γένος ἡντινῶν τῶν νόσων ἀλλὰ καὶ γεννᾶσθαι νῦν ἐμπροσθεν ἐκ ἑσάν. GAL. meth. med. Libr. 10.

Μεταπίπτει ἀπ' αὐτῶν εἰς τὰς ὀξείας πυρετὸς εἰς ἐφήμεροι. GALEN. Therap. Libr. 8.

z) Πάντων πλὴν κακῶν μεταβολὴ σφαλέρωτατος. PLATO de Leg. VII.

protensa ut accedat ad naturam continentis febris.

Febris horrida et omnino irregularis et quantum ad pulsus et quantum ad totius corporis calorem, ut, saepe ad summum peruenisse visa, aut certe ad medium augmenti sui, decidat, iterumque fiat horrida pulsusque minores, obscuriores et tardiores et rariores habeat, et calorem discedentem ab extremis; Talem quis non sine ratione putabit hemitritaeam esse, febribus non tam complicatis quam omnino mixtis.

Periculosa semitertiana: Ferinus et periculosissimus hic Typus.

Qui in aliud genus conuertuntur morbi, non secundum consuetam sibi procedunt naturam, nec mirum quidem est, propter peccata non tantum augeri aut conuerti in aliud genus quemcunque morbum sed et alium nasci ante non praesentem.

Delabuntur ex se ipsis in febres acutas ephemeræ.

IVVENIS NOBILISSIMVS ET CLARE DOCTVS
 DOMINVS
 GODOFREDVS NOSSWIZ
 LVCCAVIENSIS MISNICVS
 MEDICINAE BACCALAVREVS

Ille enim, ex quo natus est: natus autem est Luccauiae prope Altenburgum, Anno a recuperata salute MDCCXXIII. XV. Calendis Iulii, Patre, Experiente et Praeclarissimo Domino GODOFREDO NOSSWIZ, Medicinae Licent. Practico sapiente, felici, Matre Regina, Viri Summe Reuerendi M. GODOFREDI BUTTNERI, Ecclesiae Luccauensis Pastoris fidelis, et Ephoriae Altenburgensis Adiuncti Localis, venerabilis viri, tertio nunc supra quinquagesimum anno, sacrorum ministri, filia: habuit, qui eum a teneris, inter optimos mores, et pro annorum ratione, inter literas, quae isthanc aetatem decet, enutrient: Intellexerunt enim parentes, inesse puero praestantiam indolis, cultura animi perpoliendam, cumque illi, quam ipse exercet, arti, suum destinaret filium, Parens, postquam etiam intellexit, spontaneo eum ad hanc professionem impetu ferri, mature instruendum dedit Viris, *παίδονα διδύς* peritissimis, Gymnasii ducalis Saxo Gothani, quod Altenburgi floret, literarum liberaliumque artium doctoribus; Veluti autem primae institutioni tribuendum est, quo quis in Academia proficiat, ita Noster gratiam sibi referendam esse putat, Praeclarissimis artium Magistris, quibus humanitatis studia accepta refert, M. IO. GODOFREDO MOERLINO Gymnasii Directori: M. IOANNI ADAMO WEBERO Gymnasii Professore: M. IO. DAVIDI GSCHWENDIO Gymnasii Conrectori: M. IOANNI ANDRAE MAYERO Gymnasii Sub-Conrectori, Viris de Prouincia quam singulus ornat, meritissimis: Horum industria, firma aedificio superstruendo fundamenta iecit. Attulit enim secum in Academiam, locupletem sermonis latini graecique thesaurum, artem ordinate cogitandi iam didicerat; quare Celeberrimos huius

huius Academiae Doctores, postquam numerum Ciuium An. MDCCXLII. Mense Aprilis, Magnifico tunc Academiae Rectore IOECHERO, Histor. Prof. Publ. auxisset, maiore cum fructu percipere petuit. Delegerat sibi in vniuersa Philosophia ducem Excellentissimum, Professore MVLLERVm, cui pro praestita sibi opera, publicas decernit gratias. Quid autem opus est, illam, quam nobis artem salutarem docentibus toties declarauit, industriam pluribus collaudare? cum euentus praestitas illi operas, fatis superque declaret. Vt autem eorum, a quibus eruditus est, memoriam colere gratus possit, hoc mihi dedit, vt Magnificorum, Excellentissimorum et Celeberrimorum Virorum, Beatae Memoriae WALTHERI, PLATNERI, superstitem, quibus, vt diu saluique supersint, optat, nomina QVETMALZII GVNZII LVDWIGII PLAZII HVNDERTMARKII, publice celebrarem. Facio illud lubens, et singulis, vt similes huic nostro discipulos efformare possint, voueo. Fuit enim noster, cultissimus ager, in quo per sexennium, quod inter optima studia transegit, semina doctrinae salutaris succrescere potuerunt quam felicissime: Experti sumus optimi Iuuenis, et in illo, quo Baccalaureatum assecutus est, et in illo, quod Lectiones publice habitas secutum est, rigorosiore examine, eruditionem. Testamur enim scientes lubentesque, illum in vtroque experimento, spem nostram abunde expleuisse, optimeque stetisse. Patet illi ad summos in arte honores consequendos Via, quorum obtinendorum LICENTIAM, postquam de *Tempore in morbis* sub meo Praesidio, qui eum vehementer dilexi, et sedulum ac felicem discipulum habui, disputauerit, impetrabit. Date hoc precibus meis, RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE, ILLVSTRISSIMI COMITES, VTRIVSQUE REIPUBLICAE PROCERES, GENEROSISSIMI NOBILISSIMIQUE COMMILITONES, et die XIII. huius mensis, hora locoque consueto, Panegyrim hanc medicam vestra exoptatissima praesentia ornat. Dabam Lipsiae d. VIII Decembris Anno Aer. Chr. MDCCXLVIII.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

~~vgl. 225, 4 H~~

Path. gen. 817⁵

